

Sag C-238/19**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

20. marts 2019

Forelæggende ret:

Verwaltungsgericht Hannover (Tyskland)

Afgørelse af:

7. marts 2019

Sagsøger:

EZ

Sagsøgt:

Forbundsrepublikken Tyskland ved Bundesamt für Migration und Flüchtlinge

Hovedsagens genstand

I sagen ved den forelæggende ret er parterne uenige om, hvorvidt sagsøgeren, der allerede har fået subsidiær beskyttelsesstatus, tillige har ret til at få tildelt flygtningestatus af sagsøgte.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Den forelæggende ret anmoder i henhold til artikel 267 TEUF Domstolen om fortolkning af direktiv 2011/95 i en sag, hvori en værnepligtig syrisk statsborger har forladt sit hjemland på grund af sin forestående indkaldelse og nu søger om tildeling af flygtningestatus i Forbundsrepublikken Tyskland.

Præjudicielle spørgsmål

1. Skal artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95/EU fortolkes således, at det »at nægte at gøre militærtjeneste i en konflikt« ikke kræver, at den berørte person

har nægtet at gøre militærtjeneste i en formaliseret nægtelsesprocedure, når lovgivningen i hjemlandet ikke hjemler en ret til at nægte at gøre militærtjeneste?

2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

Beskytter artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95/EU med udtrykket »at nægte at gøre militærtjeneste i en konflikt« også personer, der efter udløbet af en udsættelse af militærtjenesten ikke stiller sig til rådighed for hjemlandets militære forvaltning og unddrager sig en tvangsindkaldelse ved at flygte?

3. Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende:

Skal artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95/EU fortolkes således, at militærtjenesten for en værnepligtig, der ikke ved, hvor han fremadrettet vil blive indsat i militærtjeneste, alene af denne grund direkte eller indirekte »ville omfatte forbrydelser eller handlinger, der falder inden for anvendelsesområdet af udelukkelsesgrundene i artikel 12, stk. 2«, eftersom hjemlandets væbnede styrker gentagne gange og systematisk begår sådanne forbrydelser eller handlinger ved brug af værnepligtige?

4. Skal artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95/EU fortolkes således, at der også i tilfælde af en forfølgelse som omhandlet i artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95/EU i henhold til artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95/EU skal være en sammenhæng mellem de i artikel 10 i direktiv 2011/95/EU nævnte grunde og forfølgelse i henhold til artikel 9, stk. 1 og 2, i direktiv 2011/95/EU eller den manglende beskyttelse mod en sådan forfølgelse?

5. Såfremt det fjerde spørgsmål besvares bekræftende: Foreligger der en sammenhæng som omhandlet i artikel 9, stk. 3, sammenholdt med artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95/EU, mellem forfølgelse på grund af retsforfølgning eller straf for at nægte at gøre militærtjeneste og forfølgelsesgrunden alene af den grund, at retsforfølgningen eller straffen er relateret til nægtelsen?

Anførte folkeretlige forskrifter

Konventionen om flygtnings retsstilling af 28. juli 1951 (Genèvekonventionen)

Genèvekonventionen om beskyttelse af civile personer i krigstid af 12. august 1949

Tillægsprotokol til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter (protokol I)

Tillægsprotokol til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i ikke-internationale væbnede konflikter (protokol II)

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2011, L 337, s. 9), navnlig artikel 2, litra d), artikel 9, stk. 1, stk. 2, litra e), og stk. 3, artikel 10 og artikel 12, stk. 2

Anførte nationale retsforskrifter

Asylgesetz (asylloven, herefter »AsylG«), navnlig § 3, stk. 1, 2 og 4, § 3a, stk. 1, nr. 1, stk. 2, nr. 5, og stk. 3, og § 3b, stk. 1 og 2

Völkerstrafgesetzbuch (loven om international strafferet) af 26. juni 2002

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Sagsøgeren er syrisk statsborger. Han forlod sit hjemland ad søvejen den 6. november 2014 og indrejste via flere stater over land i Forbundsrepublikken Tyskland den 5. september 2015. Den 28. januar 2016 indgav han en formel asylansøgning til sagsøgte.
- 2 Ved en høring hos sagsøgte oplyste sagsøgeren i det væsentlige, at han endnu ikke havde aftjent sin værnepligt i den syriske hær og havde søgt om udsættelse af militærtjenesten af frygt for at skulle deltage i borgerkrigen. Han fik bevilget udsættelse indtil februar 2015, hvor hans universitetsstudium skulle afsluttes. Han afsluttede studiet i april 2014 og forlod sit hjemland i november 2014 på grund af den forestående indkaldelse.
- 3 Ved afgørelse af 11. april 2017 tildelte sagsøgte sagsøgeren subsidiær beskyttelsesstatus. I øvrigt afviste sagsøgte asylansøgningen. Sagsøgeren anlagde den 1. maj 2017 sag til prøvelse af denne afgørelse ved den forelæggende ret.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 4 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at han, uanset individuelle grunde, allerede på grund af sin flugt fra Syrien og ansøgningen om asyl i Tyskland risikerer at blive forfulgt.
- 5 Sagsøgte er af den opfattelse, at sagsøgeren selv ikke har været udsat for forfølgelse i Syrien, der har været årsag til dennes udrejse af landet. Sagsøgte har endvidere anført, at sagsøgeren heller ikke som hjemvendende person har grund til at frygte forfølgelse, idet han blot er flygtet fra borgerkrigen. Under alle

omstændigheder mangler der en sammenhæng mellem forfølgeshandlingen og forfølgelsesgrunden.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

National ret

- 6 Sagsøgeren har søgt om tildeling af flygtningestatus i henhold til AsylG's § 3, stk. 1 og 4, sammenholdt med § 3a, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 5. I henhold hertil skal en udlænding tildeles flygtningestatus, såfremt han i kraft af en velbegrunnet frygt for forfølgelse på grund af race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe opholder sig uden for sit hjemland. I henhold til AsylG's § 3a, stk. 2, nr. 5, kan retsforfølgning eller straf for at nægte at gøre militærtjeneste i en konflikt anses for forfølgelse, hvis militærtjeneste ville omfatte forbrydelser eller handlinger, der falder ind under udelukkelsesbestemmelserne i AsylG's § 3, stk. 2. De omfatter i henhold til AsylG's § 3, stk. 2, første punktum, nr. 1, forbrydelser mod freden, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden. I henhold til AsylG's § 3a, stk. 3, skal der være en sammenhæng mellem de forfølgelsesgrunde, der er anført i AsylG's § 3, stk. 1, nr. 1, sammenholdt med AsylG's § 3b og forfølgelse i henhold til AsylG's § 3a, stk. 1.
- 7 De tyske forvaltningsdomstoles retspraksis vedrørende politisk forfølgelse af (syriske) værnepligtige på grund af retsforfølgning eller straf for at nægte at gøre militærtjeneste er ikke konsekvent.

Situationen i Syrien

- 8 I Syrien har der siden 2011 været en intern væbnet konflikt. Den forelæggende ret anser det for ubestridt, at alle parter i konflikten i den syriske borgerkrig fortsat og gentagne gange begår alvorlige og systematiske krænkelser af den humanitære folkeret.
- 9 I Syrien gælder en almindelig toårig værnepligt for mandlige syriske statsborgere fra 18 år og opefter. Syrisk ret hjemler ikke ret til at nægte at gøre militærtjeneste.
- 10 Syriens militære forvaltning rekrutterer fortsat intensivt. I forbindelse med rekrutteringsprocessen forventes det generelt af de værnepligtige, at de på eget initiativ melder sig på rekrutteringskontorerne, når værnepligten indtræder, f.eks. ved udløbet af en udsættelse med henblik på studier. Værnepligtige, der ikke melder sig hos den militære forvaltning, sættes i reglen på en liste over personer, der unddrager sig værnepligten, efter seks måneder, og denne liste stilles til rådighed for checkpoints og andre offentlige myndigheder. Personer, der har unddraget sig militærtjeneste og bliver pågrebet ad denne vej, kan efter syrisk ret straffes med op til fem års fængsel i krigstid. Straffenes form er vilkårlig og

rækker fra de lovbestemte fængselsstraffe over risikable indsatser ved fronten uden militær uddannelse til henrettelse.

- 11 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at sagsøgeren, der kort før udløbet af sin udsættelse af militærtjenesten undgik de syriske myndigheder ved at forlade Syrien og ansøge om beskyttelse i Tyskland, på grund af denne adfærd risikerer retsforfølgning eller straf i sit hjemland Syrien, hvor der er generel værnepligt, som sagsøgeren ikke ønsker at opfylde, og som sandsynligvis ville være forbundet med begåelse af krigsforbrydelser.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det andet præjudicielle spørgsmål

- 12 Den forelæggende ret ønsker indledningsvis oplyst, om en unddragelse af værnepligt gennem flugt kan udgøre en nægtelse af militærtjeneste, eller om det skal kræves, at der udtrykkeligt er afgivet erklæring om nægtelsen af militærtjeneste over for de kompetente myndigheder. Det første og det andet præjudicielle spørgsmål tager sigte på, om artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at det at »nægte« militærtjeneste kræver mere end en ren flugt fra hjemlandet, selv om hjemlandets lovgivning ikke hjemler mulighed for at nægte at gøre militærtjeneste. Hvis man antager, at den værnepligtige under alle omstændigheder skulle afgive en erklæring om nægtelsen af militærtjenesten over for de offentlige myndigheder, ville han risikere mulige repressalier uden udsigt til, at der ville blive taget hensyn til hans beslutning, der er truffet af samvittighedsmæssige grunde. Derfor hælder den forelæggende ret til den opfattelse, at en værnepligtigs flugt fra hjemlandet, for så vidt der er en relevant tidsmæssig sammenhæng mellem flugten og tidspunktet for indkaldelsen eller værnepligtens begyndelse, skal anses for en nægtelse af militærtjeneste, og at begge præjudicielle spørgsmål skal besvares bekræftende.

Det tredje præjudicielle spørgsmål

- 13 Udelukkelsesgrunden i artikel 12, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/95[...] vedrører »krigsforbrydelse«. Begrebet refererer til artikel 1, afsnit F, i Genèvekonventionen af 28. juli 1951. Der er navnlig tale om en krigsforbrydelse, når militære handlinger er rettet mod personer og institutioner, der nyder særlig beskyttelse i henhold til Genèvekonventionen om beskyttelse af civile personer i krigstid af 12. august 1949 og tillægsprotokol I og II. Denne konvention og tillægsprotokollene blev gennemført i tysk ret ved Völkerstrafgesetzbuch (loven om international strafferet) af 26. juni 2002. Loven regulerer bl.a., hvilke handlinger der henhører under begrebet »krigsforbrydelser«, og hvilke handlinger, der henhører under begrebet »forbrydelser mod menneskeheden«, der sidestilles med krigsforbrydelser.

- 14 Den forelæggende ret henviser til Domstolens bemærkninger i dom af 26. februar 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117), navnlig i præmis 35-46, og generaladvokat Sharpstons forslag til afgørelse i samme sag (EU:C:2014:2360), navnlig punkt 37. Den forelæggende ret udleder af denne retspraksis, at den flygtede person ikke nødvendigvis personligt skal ledes til at begå krigsforbrydelser eller forbrydelser mod menneskeheden, men at det afgørende er den generelle kontekst, som udførelsen af militærtjenesten indgår i. Den flygtede person skal imidlertid godtgøre, at hans militærtjeneste »ville omfatte« forbrydelser eller handlinger, der falder ind under udelukkelsesbestemmelsen. Kriteriet er således forbundet med en prognose, hvorved der skal tages hensyn til, hvor sandsynligt det er, at der i fremtiden vil blive begået en sådan handling i forbindelse med militærtjenesten. Beskyttelsen kan ifølge Domstolens praksis kun udvides til personer, der ikke direkte deltager i krigsforbrydelser, dersom de i udøvelsen af deres funktion kunne ledes til, på en tilstrækkelig direkte måde og med rimelig sandsynlighed, at deltage i sådanne handlinger.
- 15 Den forelæggende ret anser det for tilstrækkeligt sandsynligt, at værnepligtige vil deltage i fremtidige krigsforbrydelser i Syrien. Den henviser bl.a. til en lang række rapporter fra FN-organisationer, hvorved den er nået frem til den overbevisning, at syriske regeringstropper i årevis har deltaget i systematiske krigsforbrydelser i ganske betydeligt omfang og anvender værnepligtige i denne forbindelse.
- 16 Den forelæggende ret rejser spørgsmålet, om det alene på grund af denne omstændighed er rimeligt sandsynligt, at militærtjenesten for en værnepligtig ville omfatte i det mindste indirekte deltagelse i en krigsforbrydelse. De nationale domstole udleder af Shepherd-dommen, at værnepligtige, der har fået udsættelse, også skal angive indicier for, hvilken militærenhed de ville tilhøre i deres hjemland. Den forelæggende ret finder ikke dette krav rimeligt. For det første er dette aspekt ikke det eneste afgørende, idet Domstolen i Shepherd-dommen tog udgangspunkt i en samling af ligeværdige indicier, såsom ansøgerens personlige stilling og forhold og kendsgerninger vedrørende hjemlandet, der skal godtgøre, at situationen for denne tjeneste gør det sandsynligt, at sådanne handlinger vil finde sted. For det andet er den forelæggende ret af den opfattelse, at de faktiske præmisser, som Domstolen lagde til grund i Shepherd-sagen, ikke er opfyldt i Syrien. Domstolen fremførte som argument, at Amerikas Forenede Stater principielt straffer krigsforbrydelser, og at den væbnede intervention i Irak blev indledt på grundlag af et mandat fra FN's Sikkerhedsråd og med det internationale samfunds tilslutning og overvågning. Den syriske stat straffer imidlertid ikke krigsforbrydelser, men fremmer dem. Den syriske hærs indsats sker uden det internationale samfunds mandat, tilslutning eller overvågning og fordømmes tværtimod af dette. For det tredje afkræves den flygtede person oplysninger, som han i reglen – som i hovedsagen – ikke kan give, nemlig hvilken militær funktion han ville udøve og i hvilken enhed, hvis han ikke unddrog sig militærtjenesten.
- 17 Den forelæggende ret rejser i denne forbindelse (endvidere) det spørgsmål, om militærtjenesten for ansøgerens vedkommende også »ville omfatte« handlinger, der falder ind under udelukkelsesbestemmelsen, såfremt det viser sig, at hans

personlige stilling og forhold ganske vist ikke besvarer spørgsmålet, men alene omstændighederne i hjemlandet gør det rimeligt sandsynligt, at der i tilfælde af militærtjeneste vil foreligge en situation, hvor der er risiko for, at der begås krigsforbrydelser. Den forelæggende ret lægger under hensyntagen til de konkrete omstændigheder i den syriske borgerkrig til grund, at den teoretiske mulighed for, at den værnepligtige kan aftjene sin militærtjeneste uden at begå forbrydelser, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at gøre dennes anbringende om, at selve militærtjenesten ville omfatte begåelse af krigsforbrydelser eller forbrydelser mod menneskeheden, usandsynligt.

Det fjerde præjudicielle spørgsmål

- 18 Artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 kræver, at der skal være en sammenhæng mellem en forfølgelseshandling som omhandlet i artikel 9, stk. 2, i direktiv 2011/95 eller den manglende beskyttelse mod en sådan forfølgelse og de forfølgelsesgrunde, der er nævnt i artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95 sammenholdt med artikel 10 i direktiv 2011/95[...]. Den forelæggende ret rejser spørgsmålet, om denne betingelse for flygtningebeskyttelse også gælder for en forfølgelse som omhandlet i artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95.
- 19 Dette spørgsmål besvares ikke ensartet af de tyske domstole. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 skal anvendes i forbindelse med artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95, da denne bestemmelse som det eneste af kriterierne i stk. 2 i sig selv kræver en årsagsforbindelse, nemlig retsforfølgning eller straf »for at nægte at gøre militærtjeneste«, mens alle andre kriterier består af ét enkelt led. Desuden vil militærnægteren skulle godtgøre, at han frygter forfølgelse i sit hjemland »på grund af« race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe som omhandlet i artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95. Personer, der nægter at gøre militærtjeneste, vil som hovedregel – i lighed med ansøgeren i nærværende sag – gøre dette gældende for at give udtryk for sin overbevisning som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra e), i direktiv 2011/95. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt det i situationer som den foreliggende overhovedet kan tænkes, at der ikke er en årsagsforbindelse, da en tro på, at man ikke kan udføre militærtjeneste i en konflikt, hvor det at gøre dette muligvis ville føre til begåelsen af krigsforbrydelser, også skal anses for en politisk overbevisning.

Det femte præjudicielle spørgsmål

- 20 Med det femte præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om retsforfølgning eller straf for at nægte at gøre militærtjeneste som omhandlet i artikel 9, stk. 2, litra e), i direktiv 2011/95 udgør et tilfælde af forfølgelse på grund af en politisk overbevisning som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra e), i direktiv 2011/95.